

Elena Lemmer

**LUCIA-NEIDON TURKIN SUUNNITTELU JA
KAAVOITUS**

Opinnäytetyö

KESKI-POHJANMAAN AMMATTIKORKEAKOULU

Vaatetusalan koulutusohjelma

Lokakuu 2008

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Yksikkö Pietarsaaren yksikkö	Aika 12.2008	Tekijä/tekijät Elena Lemmer
Koulutusohjelma Vaatetusalan koulutusohjelma		
Työn nimi LUCIA-NEIDON TURKIN SUUNNITTELU JA KAAVOITUS		
Työn ohjaaja Pia Blomström		Sivumäärä 31 + 3 + DVD+R
<p>Opinnäytetyön tavoitteena oli tutustua ja perehtyä syvällisemmin lammasturkin suunnitteluprosessiin ja kaavoitukseen. Opinnäytetyön käytännön osuudessa yhteistyökumppaneita oli kaksi: Folkhälsan ja Friitola Fashion Oy. Opinnäytetyön käytännön osuus oli suunnitella ja kaavoittaa lammasturkki valtakunnan Lucia-neidolle 2006. Turkin tavoitteena oli yhdistää samaan malliin mahdollinen käyttö juhlassa ja arkipäivän käytettävyys. Turkkia käytettiin kruunaustilaisuudessa 13. joulukuuta Helsingin Tuomiokirkossa. Sen jälkeen turkki jäi vuoden 2006 Lucia-neidolle henkilökohtaiseen käyttöön.</p> <p>Suunnittelun apuna käytettiin Lucia-neidon historiallista tarinaa. Suunnittelu- ja kaavoitusprosessille oli annettu aikataulu, jona kaikki piti ehtiä tehdä valmiiksi. Suunnittelussa perehdyttiin lampaan ominaisuuksiin materiaalina. Materiaali tuli valmiina, nahan nappapuolessa oli kultainen pintakuvio ja karvapuolen väri oli valkoinen, mikä vaikutti paljon turkin suunnitteluprosessiin.</p> <p>Kaavoitusprosessissa huonoa oli se, ettei sovitusvaatetta voinut sovittaa, koska välimatka oli liian pitkä, ja jäi vain toivoa ja uskoa, että kaikki mitat, jotka hänestä oli otettu, olisivat oikeat. Toinen asia, mikä aiheutti vaikeuksia, oli irtokaulus. Lammasturkin materiaalista haluttiin kuohkea ja ilmava irtokaulus, mutta se ei ollut mikään helppo asia toteutettavaksi. Moneen kertaan tehtyjen koetilkkujen ja monien ihmisten avustuksen jälkeen saatiin lopputulokseksi haluttu irtokauluksen muoto.</p> <p>Olen tyytyväinen omaan työhöni. Mielestäni onnistuin hyvin tehtävässä.</p>		

Asiasanat

juhla, lammasturkki, Lucia-neito, suunnitteluprosessi

ABSTRACT

CENTRAL OSTROBOTHNIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES Unit of Pietarsaari	Date 12.2008	Author Elena Lemmer
Degree programme Degree Programme of Clothing		
Name of thesis LUCIA-GIRL SHEEPSKIN COAT DESIGNING AND PROJECTING		
Supervisor Pia Blomström		Pages 31 + 3 + DVD+R
<p>The aim of the thesis was to study more deeply the process of designing and projecting a sheepskin coat. In the practical part of the thesis there are two partners: Folkhalsan ja Friitala Fashion Oy. The practical part of the thesis consists of designing and projecting a sheepskin coat on the state level for the Lucia-girl 2006.</p> <p>The aim was to combine usage in ceremonies and every day life into one model. This sheepskin coat was used in the Lucia crowning on December 13, 2006 in the Cathedral in Helsinki. After the crowning, the sheepskin coat was given for private usage to the Lucia-girl of 2006.</p> <p>In designing sheepskin coat, the legend of Lucia-girl was used as inspiration. For the process of designing and projecting there were strict time limits for its realisation. During the designing process, the character of the material was taken into the consideration. Coloured skins for sheepskin coat's design were chosen before, these were skins with gold-pressed drawing on one side and with pure white fur on the other, these influenced much on designing sheepskin coat.</p> <p>The bad side in the projecting was that it was not possible to try the prototype on the girl because the distance between the cities was too big, and it just had to be trusted that all measures were taken correctly. One more thing that made difficulties was the separated collar. A light and volumed separated collar was wanted, but in practise, it was not easy to do it. I am satisfied with my work.</p>		
Key words Lucia-girl, designing process, sheepskin coat, party		

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 TIEDON HANKINTA, LUCIA-NEITO JA YHTEISKUMPANIT	3
2.1 Lucia-neito	3
2.2 Turkin tilaaja ja valmistaja	4
2.2.1 Folkhälsan, turkin tilaaja	5
2.2.2 Friitala Fashion OY, turkin valmistaja	5
3 SUUNNITTELUPROSESSI	7
3.1 Turkin analyysi, lammasturkki muotimaailmassa	9
3.2 Lammasturkis materiaalina	11
3.3 Turkin suunnitteluprosessi	12
3.4 Lopulliset mallit	15
3.5 Valittu malli	16
4 KAAVOITUS	19
4.1 Peruskaavasta kuosittelut	19
4.2 Sovitusvaatteen ompeleminen	21
4.3 Kaavakoon valitseminen, muutokset alkuperäisiin kaavaan	22
4.4 Irtokauluksen koetilkut ja kaavoitus	23
4.5 Lähetys Friitala Fashion Oy:lle	24
5 LEHDISTÖTILAISUUS JA TURKIN LUOVUTUS	26
6 POHDINTA	28
LÄHTEET	30
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön tavoitteena on lammasturkin suunnittelu, kaavoitus ja valmistaminen Suomen Lucia-neidolle 2006. Yritän saada enemmän tietoja suunnittelusta ja kaavoituksesta, sen avuksi käytän kirjoja, internetsivuja ja luentoja, joita pidettiin koulussa, sekä omaa kokemustani, jonka sain turkisalalta.

Työn toimeksiantajana on Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun turkisan toimipiste ja työn tilaaja on kansanterveyttä parantava yhdistys Folkhälsan. Folkhälsan on jo monta vuotta tilannut toimipisteestä kyseistä turkkia. Suunnitteluprosessissa tukena käytettiin Lucia-neidon tarinaa ja perinteitä.

Turkisinahkojen valmistamisessa kustantajana tulee olemaan Friitala Fashion Oy. Materiaalin tuntemus on tärkeä osa tutkia suunnitelmissa. Valmiista tuotteesta tulisi näkyä, että se on tarkoitettu juuri Lucialle. Turkin suunnittelussa on huomioitava, että turkki jää Lucia-neidolle 2006 henkilökohtaiseen käyttöön. Marraskuun lopussa tulivat Lucian mitat. Turkki luovutettiin Lucialle joulukuun alussa 2006 Folkhälsan-talossa, samaan aikaan siellä oli glögi tilaisuus ja pieni juhla turkiksen luovutuksen takia. Luovutusaikana paikalla olivat kaikki, jotka osallistuivat tähän projektiin, Folkhälsanin edustajat, Friitalan Fashion Oy:n johtaja Christian Jakovlew, Lucia-neito Karolina Henriksson (Espoosta) ja minä, turkin suunnittelija ja kaavoittaja, sekä yleisö Folkhälsanin työpiiristä.

Työn valmistuttua otettiin yhteys paikallisiin lehtiin, jotka ovat jo useamman vuoden ajan olleet kiinnostuneita Suomen Luciasta ja hänen turkistaan. Lopuksi tulen tekemään suullisen tyytyväisyyskyselyn turkista Lucialta. Koko prosessi kesti suurin piirtein kolme viikkoa. Sinä aikana minun tarvitsi piirtää 10 kappaletta luonnoksia,

joissa oli tekstiä ja koetilkkuja jokaiselle mallille, ja sovitusvaatteen kuosittelu peruskaavasta (sovitusvaate, sovitus, sovitusmuutokset, valmis kaava, kokeilut ja ohjeistus). Folkhälsanin edustajat tulivat KPAMK:uun ja valitsivat mallin, jotka tuli Lucia-neidolle 2006.

2 TIEDON HANKINTA, LUCIA-NEITO JA YHTEISTYÖKUMPANIT

Suunnittelun apuvälineiksi minulle oli annettu KPAMK:n ohjeet ja aikataulut, joiden mukaan minun tarvitsisi suorittaa tehtäväni. Suunnittelussa on otettava huomioon liitessä 1 olavat tiedot.

2.1 Lucia-neito

Lucian päivää vietetään valon juhlanä 13. joulukuuta. Perinne on suhteellisen tuore Suomessa. Ensimmäinen Lucia sai kynttiläkruunun hiuksilleen Helsingissä vuonna 1930, jonka jälkeen pulakausi aiheutti pitkän tauon Lucia-juhlallisuuksille. Vasta vuodesta 1949 lähtien Lucia-neitoja on nähty jouluisessa katukuvassa vuosittain. Suomeen Lucia-perinne on tullut 1700-luvun Ruotsista. Ensimmäinen Lucia-neito oli sokeiden ja silmäsaairaiden suojeluspyhimys. Hän oli kristitty sisilialaisneito, joka kärsi marttyyrikuoleman vuonna 304. Tarun mukaan Lucia oli erittäin kaunis ja muuttui entistä kauniimmaksi käännyttyään kristinuskoon. Lucia joutui vainon kohteeksi ja, koska hän ei suostunut kieltämään kristinuskiaan, hänet sokaistiin ja poltettiin roviolla. Perinne on tärkeä varsinkin suomenruotsalaiselle väestölle, jonka joulunodotus alkaa Lucia-juhlasta. Hufvudstadsbladet järjestää joka vuosi yleisöäänestyksen, jonka perusteella uusi Lucia-neito valitaan. Hänen tehtävänä on Lucian päivän iltana kuljettaa kynttiläkruunua hiuksillaan ja laskeutua Tuomiokirkon portaat alas. Yllään hänellä on valkoinen puku, jossa on punainen vyö. Santa Lucia -sävelmän soidessa Lucia-neito nousee saattajineen joutsenistuimelle, jolla kulkue jatkaa hyväntekeväisyysjuhlaan Finlandia-talolle. Lucia-neidon valkoisen puvun kerrotaan kuvaavan puhtautta, kun taas kynttiläkruunu symboloi polttorovion liekkejä ja punainen vyö verta. (Lucia-neito 2008.)

Joka vuosi Helsingissä Samfundet Folkhälsan ja Hufvudstadsbladet ilmoittavat radion, tv:n ja lehdistön kautta, että hakevat Lucia-neitoa kruunattavaksi Tuomiokirkossa 13 joulukuuta. Vuodesta 1949 alkaen Samfundet Folkhälsan ja Hufvudstadsbladet ovat vuosittain järjestäneet yleisöäänestyksen Suomen Lucian valitsemiseksi ja liittäneet tähän myös rahankeräyksen hyväntekeväisyyteen. Joulukuun 13. päivästä onkin muodostunut melkoinen mediatapahtuma, johon kuuluu Lucian kruunaus Helsingin tuomiokirkossa ja kulkue läpi kaupungin Finlandia-talolle. Lucia neidon valintaan tähtäävän yleisöäänestyksen kuten myös varsinaisten Lucia juhlien yhteyteen järjestetään varainhankinta. (Lucia – valon valtiatar 2005.)

1920-luvulla ruotsalainen opettaja Runa Melander esitteli ruotsalaisen Luciajuhlan Kotitalouskoulun oppilaille Porvoon Högvallassa, mistä perinne levisi oppilaiden kotipaikkakunnille. Ensimmäinen Lucia-kilpailu järjestettiin vuonna 1930, kun Allas Krönika lehti julkaisi Helsingissä mainostekstin "Lucia-saattue ja suuri kauneuskilpailu". Anita Brander valittiin vuonna 1936 Brage yhdistyksen Luciaksi. Ensimmäinen valtakunnallinen Lucia-kilpailu järjestettiin vuonna 1950 Folkhälsanin ja Hufvudstadsbladetin yhteistyönä. Suomen ensimmäiseksi viralliseksi Luciaksi valittiin Barbro Reihe. (Turku Suomen Joulukaupunki 2008.)

2.2 Turkin tilaaja ja valmistaja

Opinnäytetyöhön osallistuivat monet ihmiset ja yritykset, ja jokaisella oli oma roolinsa tässä projektissa. Folkhälsan oli turkin tilaaja, ja sen takkia käytettiin juhlissa. Friitalan Fashion Oy:n rooli oli sponsoroida takin materiaalit ja ompeleminen. Lucia-neito oli turkin käyttäjä, ja minä olin turkin suunnittelija ja kaavoittaja.

2.2.1 Folkhälsan, turkin tilaaja

Folkhälsan on sosiaali- ja terveysalan järjestö, joka pyrkii hoito- ja hoivapalveluiden, sosiaalityön, kuntoutuksen, valistuksen sekä tieteellisen tutkimustyön kautta edistämään ihmisten terveyttä ja elämänlaatua. Folkhälsan perustettiin vuonna 1921 ja on tänään merkittävä sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottaja muun muassa lastensuojelun, lasten päivähoidon, nuorisotyön, nuorisotyön, palveluasumisen ja kuntoutuksen saralla. Folkhälsaniin kuuluvat Samfundet Folkhälsan, Folkhälsans Förbund, 4 piirijärjestöä, 100 paikallisyhdistystä, yleishyödyllisiä palveluyhtiöitä (Folkhälsan Mittnyland, Folkhälsan Raseborg, Norrvalla Folkhälsan ja Folkhälsan Botnia) sekä säätiöitä. Folkhälsan rahoittaa toimintansa eri lähteistä saatavilla avustuksilla, mutta ennen muuta myymällä palvelujaan kunnille, esimerkiksi lastensuojelua, lasten päivähoitoa, kuntoutusta, nuorisopoliklinikkapalveluja, palveluasumista, sekä Kansaneläkelaitokselle. Avustuksia saadaan sekä Raha-automaattiyhdistykseltä että yrityksiltä ja säätiöiltä. Varainhankintamuotoja ovat Aktia Folkhälsanin sijoitusrahasto, perinteiset keräykset Lucia ja Vappukukka sekä lahjoitukset. Paikallisyhdistykset perivät pienen jäsenmaksun. Folkhälsan voi ottaa vastaan myös verovapaita lahjoituksia ja testamentteja. (Folkhälsan 2007.)

2.2.2 Friitala Fashion Oy, turkin valmistaja

Friitala Fashion Oy on Pohjoismaiden suuri nahka-alan monitoimiyritys. Sen perusti vuonna 1892 Arthur Hellman. Hän osti Ulvilasta Friitalan kylästä tyhjiään olleen nahkurinverstaan ja ryhtyi kenkä- ja valjasnahan valmistajaksi. Oppinsa ja alan taitonsa hän oli saanut karvariperheen poikana Huittisissa. Vuonna 1918 yhtiö muutettiin osakeyhtiöksi. Sen nimeksi tuli Friitalan Nahkatehdas Oy. Arthur Hellmanin pojat olivat myös mukana tässä yrityksessä. He ottivat itselleen

suomenkielisen nimen Hellemaa. Vuonna 1928 Artturi Hellmaa valittiin yhtiön toimitusjohtajaksi. (KPAMK Pietarsaaren turkisoppilaitos 1997, 9, 97.)

Tehdasmyymälä on avara, uudella konseptilla suunniteltu myymälä, joka myy tämän päivän kansainvälistä, suomalaista nahkamuotia: Friitala Fashion Oy:n mallistojen uusinta uutta, yksittäiskappaleita, näytösasuja, huikeita löytöjä, käsineitä, päähineitä, laukkuja, pukinenahkaeriä, nahkapaloja. Tehdasmyymälä on osa Friitalan Nahkatehtaan yhteyteen avattua elämyksellistä Nahkamaailmaa. (Friitala Fashion Oy 2008.)

Friitala Fashion Oy on sponsorina turkismateriaaliin ja ompelamiseen tässä projektissa, ja heidän vaatimuksestaan minun tarvitsi sen jälkeen, kun turkin malli oli valittu, piirtää kaavat, leikata ne pahvilta ja merkata niitä, piirtää tasokuvat ja poikkileikkauskuvat sekä kirjoittaa ohjeet siitä, missä järjestyksessä turkki pitäisi ommella. Samaan pakettiin tulivat koetilkut irtokauluksesta ja lähetin paketin ajoissa, että Friitalan Fashion Oy:n ompelija osaisi lukea kaavat ja kerkeäisi ajoissa ommella tuotteet.

3 SUUNNITTELUPROSESSI

Ensimmäinen tehtäväni oli turkin suunnittelu KPAMK:n opettajan kanssa. Oli sovittu, että piirrän luonnoksia, ja että niitä pitäisi olla 10 kappaletta. Tehtävän mukaan tilaisuus on juhlava, ja sen takia Lucia-neidon turkinkin pitäisi olla juhlava. Turkin materiaaliksi Friitala Fashion OY itse valitsi nahan. Mitä väriin ja pintaan tulee, se oli nahka jossa oli kullanvärinen pintakuvio. (KUVIO 1.)

KUVIO 1. Friitala Fashion Oy:n valitsema nappapuolelle kultakuviainen lammasnahka

Pintakuvioinnissa on kaksi täysin erilaista valmistustapa: Nahan kiiltävän pintaan puristetaan metallilevyn lämmön ja kovan paineen avulla uusi pintakuvio tai toisena menetelmänä painetaan silkkipainolla värikäs koristekuvio. Jälkimmäistä käytetään yleensä mokkapintaan. Molemmissa kuviointitavoissa on lähes rajattomasti mahdollisuuksia valita kuvioaihe. Kroko- ja matelija-aiheet ovat aina olleet suosittuja, mutta yhtä hyvin voidaan käyttää tekstiilimuodin kuosivalikoima. (Nahkaopas 1994, 23.)

Turkin käytännöllisyyden ja pituuden suhteen turkin tarvitsi olla lämmin, pituutena kokopitkä tai pohjepituus. Ammattina vaate teoksen (2002, 143) mukaan tuotesuunnittelu tarkoittaa vaatteiden valmistuksessa vaateen muodon ja mallin suunnittelua. Tällöin luodaan joko mallipiirros tai malli, ja se kuositellaan sovitussnuken päälle.

Piirustus antaa suunnittelijalle liikkumavaaraa ja mahdollista myös tuotteen muuttamisen täysin toiseksi. Koska suunnittelun kohteen ominaisuudet ja ulottuvuudet ovat määriteltävissä etukäteen, toteuttaminen voidaan jakaa eri ihmisten kesken. Näin voidaan yhteistyönä (collaboration) suunnitella esineitä ja tuotteita, jotka olisivat liian suuria yhden ihmisen toteutettavaksi tai voidaan nopeutta esineiden tuotantoa. (Anttila 2005.)

Luonnoksella tarkoitetaan karkeaa kuvausta tuotteen tekniikasta, toimintaperiaatteista ja/tai muodosta. Luonnos esitetään yleensä kaksiulotteisena piirroksena tai kolmiulotteisena mallina ja siihen usein sisältyy tekstimuotoinen selventävä kuvaus. Luonnosten tekeminen on yleensä varsin helppoa ja nopeaa puuhaa ja sen aiheuttamat kustannukset ovat minimaalisia verrattuna muiden tuotekehitysprosessin vaiheiden aiheuttamiin kustannuksiin. Luonnosteluvaiheessa suunnitelma on kyetty hahmottamaan sellaiselle tasolle, että ajatusmallin perusteella voidaan muodostaa suunniteltavasta kohteesta alustava malli. Luonnostelu on ensimmäinen askel kohti suunnitelman realisointia fysikaaliseksi tuotteeksi. Luonnosta voidaan käyttää idean arvioinnissa ja vaihtoehtojen vertailussa. (Kuopion yliopisto 2007.)

Minun mielipiteeni on se, että suunnitteluprosessissa jokainen suunnittelija ajattelee ensin jonkun pohjan tai suunnittelija ottaa tietyn värimaailman, muodot ja linjat ja

niin edelleen. Lucia-neito kuuluu nuorison käyttäjäryhmään, mikä vaikutti turkin suunnitteluun. Omassa työssäni tein niin, että ensin yritin enemmän tai vähemmän tehdä järjestyksen koskien sitä, mistä aloitan ja minne olen menossa. Minä tiesin jo etukäteen, minkälaisesta lampaannahasta suunnittelisin turkin: nahan väri ja pinta olivat minun mielestäni jo valmiiksi juhlavia. Väri vaikuttaa paljon jokaiseen tuotteeseen. Lammasten luonnollisinta väriä on paljon, mutta minun työssäni minä käytin vaaleaa sävyä, ja valitun nahan mukaisesti takista tuli kullanvärinen. Haluaisin omassa työssäni keksiä jonkun erilaisen muodon, omasta mielestäni materiaalit vaikuttavat paljon muotoon, minä voisin käyttää aitoa lampaannahkaa.

Väritodellisuus on sekä edellä kuvattua värivaloa että käytännössä väripigmenttiä, väriainesta. Värin todellinen luonne, sen karakteri ymmärtää parhaiten verrattaessa siitä ei-väriin, valkoisen, mustaan ja harmaaseen. Muodon piirissä se liikkuu mm. aloilla: järjestys, liike, tasopaino, ryhmyisyys, viivat, tilavuus ja massa, tila, sulkeutuneisuus ja avonaisuus, karakteri, materiaali, mitat, suhteet, kultainen leikkaus, inhimillinen mittanormi, tyyli, väri, struktuuri, valo jne. (Pusa 1989, 36, 78.)

3.1 Turkin analyysi, lammasturkki muotimaailmassa

Tuotteen analyysiin kuuluu myös se, että mietitään käyttäjäryhmä ja käyttötarkoitus sekä materiaali. Turkin käyttäjä on nuori neito, joka voi käyttää turkkia myös arkipäivänä. Minun tarvitsi käsitellä Lucia-neidon tarinaa, ja se toimi minun työssäni jonkinlaisena inspiraationa, ja sen tarinan mukaan tuli turkki suunnitella. Sen mallinen turkki oli tarkoitus tehdä vain kyseisen vuoden Lucia-neidolle. Se on yksittäistuotanto.

Yksittäistuotannolle on ominaista, että tuotteen eri työvaiheet ovat itsenäisiä kokonaisuuksia, jotka on suoritettava loppuun, ennen kuin siirrytään seuraavaan työvaiheeseen. Taideteollinen suunnittelu ja valmistaminen pyrkivät ensisijaisesti kohottamaan tuotteen käyttöarvoa ja sen ulkoista laatua. (Häti-Korkeila & Kähönen. 1985, 21, 34.)

Turkisten vapaa käyttöä pyrittiin 1700-luvun alkupuolella rajoittamaan ylellisyysasetuksilla samaan tapaan kuin 1600-luvulla, jolloin tiettyjen arvoturkisten käyttöoikeus riippui säätyasemasta, (Pylkkänen 1982, 317). Kauniita vaatteita on ollut kaikkina aikoina, mutta muoti on nuori, viime vuosisadalla syntynyt ilmiö. Siihen asti pukeutumistapoja oli monenlaisia, ja ne vaihtelevat säädystä ja maasta toiseen. Hoviväki pukeutui aina toisin kuin porvaristo ja ranskalaiset eri tavoin kuin englantilaiset, italialaiset ja saksalaiset. (Seeling 2001, 9.) Sanalla muoti tarkoitetaan jonakin ajankohtana yhteiskunnassa vallitseva makusuunta, esim. tiettyä tapaa pukeutua, elämismuotoa, ajatustapa ja taiteen kehityssuunta. (Ammattina vaate 2002, 217.) Muodin luojat (muotitaitelijat, designerit, muotoilijat) etsivät inspiraatioita, tarttuivat trendeihin ja tekevät ehdotuksia edessä oleva sesonkia varten (Häti-Korkeila & Kähönen. 1985, 217).

Nyt muodissa on vaikka minkälaisia värejä sekä somisteeita turkiseläimistä. Myös 95 % naisista käyttää lammasturkkeja. Joskus tuli mieleen, että niin paljon käytimme lammasturkkeja, että ihmeiarvoisessa yhteiskunnassa kulkea semmoisessa takissa on tullut paha tapa. Mutta sitten kaikki järjestyi ja turkisliikkeisiin tuli takaisin lammasturkkeja ja tyylikkäästä sekä korkealaatuiset lampaannahasta valmistetut tuotteet palasivat. Lammasturkki sopii hyvin meidän säähämme, se on välillä yhtä hyvä ja arvokas kuin toisesta materiaalista valmistettu turkki. Yritin saada omasta työstäni tyylikästä ja helppokäyttöistä. Halusin saada aikaan jotain

klassikkotyyppistä, kun ajan ja muodin vaihtelu on aika kovaa, ja halusin, että turkkia käytettäisiin mahdollisimman pitkään.

Muotia on kuvattu virtaukseksi, joka kulkee yhteiskunnan läpi maailmanhistorian tahdissa. Muoti on muutosta, vaihtelun halua, ja se kuuluu ilmiönä yhtä erottamattomasti ihmisten käytöksen kuin tapojen ja tottumisten voima. Muodin virtauksen tuli selvä muutos, kun se 1800–1900-luvun vaihteessa kehittyi instituutioksi ja alkoi virrata uudessa uomassa, joka tunnetaan nimellä HAUTE COUTURE. Kuuluisen vaatesuunnittelijoiden ja niin sanotun katumuodin virtaukset kuitenkin ristesivät usein. Vuosisadan lopulla muoti jakautui lukuisiin haaroihin, esimerkiksi designerin ja putiikinpitäjien muodiksi. Silti se pysyi aina uskollisena perusperiaatteilleen: noille kankaille, yksityiskohtien arvostukselle ja halulle etsiä jatkuvasti jotain uutta ja erilaista. (Seeling 2001, kansilehti.)

3.2 Lammasturkis materiaalina

Lammasturkin erottaa muista turkiksista sen käytännöllisyys ja monipuolisuus, vaikka ensi näkemältä saattaisi näyttää siltä, että lammasturkis on vain pienille ja köyhille ihmiselle käytettäväksi.

Lampaiden suku käsittää sekä luonnonvaraisia että kesyjä muotoja. Lampaat ovat erittäin läheistä sukua vuohille, mutta poikkeavat niistä sikäli, että kaikilla lajeilla on silmänedusrauhaset, litteä otsa, särmikkäät, poikittaisuurteiset kierukkasarvet ja parraton leuka. Rakenne on yleensä solakka, jalat pitkät ja hoikat, häntä lyhyt ja kuono-osa hyvin kapea. Silmät ja korvat ovat verrattain suuret. Turkki on joko takkuinen tai villava. (Uusi zoo 3 1988, 180.)

Lammas on maailman käytetyimpiä turkismateriaaleja. Lampaannahat tekee erityisen käyttökelpoiseksi sen suuri koko, jonka ansiosta se soveltuu paremmin kuin useat jaloturkikset teollisen valmistuksen. (Silventoinen-Inkinen 1986, 62.) Lampaan- ja vuohennahat ovat suosituimmat raaka-aineet. Niistä saadaan pinnaltaan kaunista mokka, jolla on hyvät käyttö- ja puhdistusominaisuudet. Niillä saattaa olla erilaisia kaupallisia nimityksiä. (Nahkaopas 1994, 8.)

Turkisteollisuus toi vuonna 1985 yli miljoona lampaannahkaa. Suomenlampaan nahkoja saadaan turkkurien raaka-aineeksi vain muutama tuhat vuodessa. Lammas on maailmaan käytetyimpiä turkismateriaaleja. Lampaannahat tekee erityisten käyttökelpoiseksi sen suuri koko, jonka ansiosta se soveltuu paremmin kuin useat jaloturkikset teollisen valmistukseen (Silventoinen-Inkinen 1986, 62.)

Kaupallisesti merkittävimmät turkiskäyttöön soveltuvat lampaannahat saadaan Espanjasta, Italiasta ja Australiasta. Kiinasta saadaan korkkiruuvimaista tiibetinlammasta sekä löysäkiharaista kalgan-lammasta. Ruotsissa on jalostettu turkislampaaksi tiukkakiharaista gotlanninlammasta eli niin sanottua vikinglammasta. Erityisen hyvin mokatuturkikseksi sopivaa raaka-ainetta saadaan Islannista ja Espanjasta. Islantilaiselle lampaalle on ominaista kihartuva, karkeahko karva, kun taas espanjalainen lammas on karvaltaan pehmeä ja sileä. (Turkikset tutuksi 2000, 15.)

3.3 Turkin suunnitteluprosessi

Vaatimuksena tuli Lucia-neidon tarinaan ja uskontoon liittyvä tyyliisuunta, aiheena oli kirkon juhla. Perussuunnittelun aloitin heti, kun sain tehtävän, koska sen projektin kanssa oli aina kiirettä, ja minulla oli aikaa vain pari viikkoa. Jokaisella

mallinsuunnittelijalla on oma tapa työskennellä ja itse aloitin vertaamalla, minkälaisia turkkeja Lucia-neidolle oli tehty viimeisimpinä vuosina. Turkkeja oli tehty Pietarsaaren Turkisoppilaitoksessa paljon, mutta pari viimeisintä vuotta KPAMK:n vestonomiopiskelijat ovat vain suunnitelleet ja tehneet kaavoja, ja Friitala Fashion on hoitanut ompelutyön. Lähtökohta oli se, että turkin pituus pitäisi olla kokopitkä ja että sen pitäisi olla mukava ja kaunis. Muutenkin nahka materiaalina ei ole metritavaraa, joten piti muistaa, ettei ole mahdollista saada pitkiä pätkiä, ja sen takia jonnekin tulee poikkinaislinjoja. Suunnittelun aloitin luonnoksien piirtämisestä, joihin merkkasin parilla sanalla omia ajatuksiani.

Luonnoksiin on myös hyvä liittää sanallisia kuvauksia, jotka auttavat myöhemmin muistamaan luonnokseen liittyvän idean perusajatuksia. Tämä siksi, että ideoilla on tapana karata nopeasti pois, ellei niitä kirjata muistiin välittömästi. Jonkinlainen kortisto- tai tietokantajärjestelmä olisi käyttökelpoinen, koska sen avulla ideat ja tiedot voidaan järjestää ja tehdä joustavasti erilaisia hakuja. (Kuopion yliopisto 2007.)

Perussuunnittelussa määritteellään muodikkaat linjat, istuvuus ja käyttömukavuus. Tämä käsittää esimerkiksi seuraavat asiat:

- pitkittäis- ja poikittaislinjojen sijainti ja suunnat
- pituus- ja väljuvyysuhteet
- vyötärölinja
- yksityiskohdat, esim. hihat, kaulus, kiinnitykset, taskut. (Ammattina vaate 2002, 218-237.)

Mallin merkitys turkin ulkonäölle on aivan ratkaiseva. Sen lisäksi, että nahka on ensiluokkaista väriltään ja karvaltaan ja pehmeää muokkaukseltaan, on turkin oltava

myös mukava pitää. Sen on siis istuttava. Jos teettää turkkinsa tilaustyönä, tämä asia otetaan huomioon useiden sovitusten aikana. (Silventoinen-Inkinen 1986, 38).

Saumoja, eliikä erilaisia tekniikoita, millä yhdistää turkismokkapaloja, on monia eri vaihtoehtoja. Saumoja voisimme tehdä turkiskoneella tai suoraompelukoneella. Omasta mielestäni tässä vaiheessa olisi parempi käyttää suoraompelukonetta, ja koska materiaali on muutenkin aika värikäs, haluaisin vain keventää kokonaisuutta, sekä tehdä takkiin saumoja, missä yhden mokkapalan karvat näkyvät ja tulevat päälle.

Saumojen tehtävänä on vaatteiden eri osien liittäminen toisiinsa. Vaatteelle saadaan haluttu ulkonäkö ja muoto käyttämällä erilaisia saumoja. Leikkaussaumoilla saadaan muodon lisäksi pienennettyä kankaan menekkiä. (Ylönen & Häkkinen 2005, 49.)

Hihan malliksi ajattelin heti ottaa istutetun mallin, koska se sopisi erittäin hyvin muodostaessaan kokonaiskuva. Minun perussuunnittelussani on hihan suussa rannekkeeksi muodostuva taite. Minun mielestäni taite täydentää hihan kokonaisuutta, ja karvapuoli näyttää hyvältä.

Istutetut hiha voidaan ommella yhdestä tai kahdesta kappaleesta. Siinä voi olla laaja pyöriö, jolloin puhutaan poimitetusta hihasta, se voi olla kahdesta kappaleesta ommeltu, jolloin on kyseessä yleensä jakun hiha ja niin edellinen. Myös rannekkeet ja halkiot voivat erilaisia ja erityyppisiä tai hihansuu voidaan viimeistellä kaitaleella tai nauhalla tms. (Kellokumpu-Tähkiö 2004, 85.)

Ajattelin suunnittelussani ajan mukaisesti lisätä asusteeksi irtokauluksen, minun mielestäni se korostaa takkia ja luo siihen eri näkökulman. Minun tutkimukseni

mukaan ainakaan viime vuosina ei ole ollut Lucia-neidon turkkeja, missä olisi irtokaulus. Taskun malliksi minun perussuunnittelussani oli kaikenlaisia mahdollisuuksia kuten sivusauman taskut. Sama koski turkin kiinnitystä, erilaisten vaihtoehtojen määrä oli alussa myös aika laaja.

Kauluksella saadaan ilmettä asusteeseen ja vaatteiden kantaja personallisuutta ja tyyliä voidaan korosta erilaisia kaulusmalleja. On olemassa tuhansia erilaisia kauluksia. Analysoin materiaalin, minkälaisen kauluksen enemmän sopisi tehdä lammasturkkiselta. Kun lammasturkis on enemmän painavampi ja tilava kun tekstiili materiaalit. (Kellokumpu-Tähkiö 2004, 71.)

Asusteet koristavat vaatekappausta. Ne korostavat ja täydentävät muodikkaasta kokonaiskuvaa. Asusteet ovat esittäneet kaikkina muodin aikakausina tärkeää osaa ja ovat olleet usein yhtä tyypillisiä kuin leikkaus ja väri. (Ammattina vaate 2002, 240.)

3.4 Lopulliset mallit

Suunnitteluprosessiin meni paljon aikaa. Kyseisen prosessin tiedonhankinnan vaiheessa oli paljon alakohteita, mitkä vaikuttivat koko työhön ja niiden avun mukaisesti syntyivät lopulliset mallit. Joka malli oli kokopitkä ja jokaiseen mallin tuli pystysuoria ja vaakasuoria poikittaislinjoja (yhdessä mallissa oli vinottain poikittaislinjoja), minun suunnitelmani mukaan malleissa ei ollut kääntöturkkia.

Usein mallissa oli hihan suusta taitetut hihat, eräässä oli taitetta, mutta muoto oli kolmionmallinen. Eräässä mallissa rannekkeet näyttivät aaltomaisilta. Toisessa mallissa rannekkeen kohdalle tuli kaksi poikittaislinjaa. Yhdessä mallissa taitetta ei ollut, mutta rannekkeet olivat kellotetut hihansuista. Kahdessa mallissa oli vyö.

Kaulukset olivat ihan erilaisia: laakakaulus, huivi- tai shaalikaulus, kellotettu shaalikaulus, aaltokaulus; jotka lopuksi tuli ideana irtokaulukseen, herrankaulus, leveä huivikaulus ja yhdessä mallissa oli myös huppu. Kiinnityksen vaihtoehtoja oli myös erilaisia. Oli ihan tavallisia ja vaihtelevia, kuten tavallinen napitus- ja piilonapitus, sekä muissa oli kaitaleet etureunassa.

Piilonapitusta käytetään, kun halutaan piilottaa puseron napit ja napinlävet. Piilonapitus on oikein valmistettuna siisti ja huomaton. Piilonapitusta voidaan käyttää myös takeissa mutta työtavat ovat erilaiset. (Ylönen & Häkkinen. 2005, 113.)

3.5 Valittu malli

Kun kaikki luonnokset ja koetilkut, joihin oli kiinnitetty koetilkkuja joiden valmistusmenetelmillä turkki oli tarkoitus valmistaa, olivat valmiit, Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakouluun, turkisanalan toimipisteeseen tuli kaksi naista, Catarina Sjöblom ja Sonja Rantamäki, jotka ovat Folkhälsanin paikallis-yhdistyksestä, valitsemaan mallin. Oli sovittu, että vaihtaminen mallien kesken on mahdollista, esimerkiksi eri kaulus tai rannekkeet toisesta mallista ja saumat toisesta. Valittu malli oli sama, jonka suunnittelusta ja lopputuloksesta itsekin pidin eniten.

Esineitä ja kuvia, joiden parissa suunnittelijat työskentelevät, valmistetaan lukemattomiin eri tarkoituksiin, lukemattomista eri materiaalista ja lukemattomilla eri valmistusmenetelmillä. (Häti-Korkela & Kähönen 1985, 23.)

Valitun turkin malliin tulivat omat ominaisuudet ja elementit. Turkin materiaali oli kevyt, nahan nappapuolelle oli kullanvärinen pintakuvio se tuli yksityiskodaksi. Ammattina vaate (2002, 218) mainitsee ”erilaisilla yksityiskohdilla on mahdollista

korostaa vaatteiden tyyliä ja se voi saada elegantin, urheilullisen, tiukan asiallinen tai romanttisen leikkauksen leiman”. Hihansuuhun tulivat taitteet. Valittujen mallien mukaan se oli kääntöturkki, jota olisi mahdollisuus tulevaisuudessa käyttää myös arkipäivän käytössä. Kauluksen malliksi tuli laakakaulus, joka ei nouse pänttiestä, vaan on miehustaa myötäilevä. Minun turkkini suunnitteluun kuului myös irtokaulus. Monessa tapauksessa kiinnittiminä toimivat soljet ja sinkilät. Sen kiinnitystavan minä otin oman turkkini suunnitteluun mukaan irtokauluksen kiinnittämiseen edessä (muuten se pysyy hyvin ja ei tarvinnut laittaa kahta kiinnitystä itse takkiin), koska minun mielestäni ne ovat helppokäyttöiset, kevyet, ja ne saa melkein näkymättömiksi lammasturkiskarvassa. Valitussa mallissa on piilonapitus ja etureunassa taitteet. Taskujen kohta oli sivussa sivusaumat taskuissa. Turkiksiin kappaleiden yhdistystavaksi tuli kaksikertainen sauma suoraompelukoneella, paitsi irtokauluksen turkiskappaleet, jotka oli tarkoitus yhdistä turkiskoneella (KUVIO 2.)

KUVIO 2. Valittu malli

Soljet ja sinkilät valmistetaan metallista, nahasta tai muovista. Niitä käytetään kapeissa pikkuosissa kuten housunkannattimista, vyössä, hihansuissa, kauluksissa.

(Ammattina vaate 2002, 132).

4 KAAVOITUS

Kaava on vaatteen osan piirretty tasokuva. Se muodostaa vaatteiden valmistuksen perustan. Kaavoituksen tarkoituksena on luoda kaavat leikkuuta varten. Kaavan mittojen laskemistapa voi vaihdella kaavajärjestelmästä riippuen. (Ammattina vaate 2002, 143.) Valmiiseen kaavaan voit tehdä helposti monenlaisia muutoksia. Voit tehdä siihen erilaisia leikkauksen, pidentää tai lyhentää helmaa tai lahkeen pituutta, muotoilla taskuja, kaulusmallia, napitusta ja niin edelleen (Kellokumpu-Tähkiö 2004, 38.)

4.1 Peruskaavasta kuositellut

Ensin kun Lucian mitat eivät olleet vielä tulleet minulle, minun tarvitsi tehdä peruskaavasta, 38 koosta kuositellut valittujen mallien mukaan. Tarkoituksena oli kokeilla, mihin kohtiin olisi parempi tehdä poikittaislinjoja, ja kokeilla, mikä leveys olisi paras rannekkeen taiton leveys sekä etukappaleen taiton leveys, kiinnitystä varten.

Hyvin istuvan vaatteen valmistaminen alkaa henkilön omia mittoja ja kokonumeroa vastaavasta kaavasta. Kaava voidaan hankkia valmiina (esimerkiksi ostokaavat, aikakausilehtien ja kirjojen kaava-arkit) tai valmistaa ne itse piirtäen peruskaava, joka kuositellaan malliin sopivaksi. Niin sanottua valmiskaavat ovat jo valmiiksi kuositeltu mallin mukaan niin sanottua varasto-suuruuskokojen mukaan (mittataulukoiden keskimääräisten mittojen mukaan). On myös olemassa tietokoneohjelmia, joiden avulla kaavat voidaan piirtää ja kuositella. (Mittojen ottaminen ja kaavat 2008.)

Peruskaava piirretään henkilökohtaisten tai varastomittojen (mittataulukot) mukaan. Peruskaava on yksinkertaisin, kiinteä perusmalli (pusero, housut, hame). Peruskaava muunnetaan eli kuositellaan määrätyn mallin mukaiseksi, tämä merkitsee esimerkiksi laskos- tai poimutusvaran tekemistä, muotolaskosten siirtämistä tai poistamista, vaatteiden leventämistä tai pidentämistä halutulla tavalla. Valmiit kaavat ovat jo valmiiksi kuositeltuja. (Mittojen ottaminen ja kaavat 2008.)

Kauluksen malli on laakakaulus. Se ei ole niin korkea, että se häiritsisi irtokaulukseen käyttöä, ja molemmat yhdistyvät hyvin toinen toisiinsa. Kauluksen piirtäminen ja kuositelu tuli toteuttaa miehustan kaavan mukaisesti. Kaulusta piirrettäessä tehdään siitä vähän kaavaa kapeampi, sillä kun lammasturkista leikataan, tulee siitä leveämpi kuin kaavassa, koska sen karvat pitenevät.

Laakakaulus voidaan piirtää apukuvion tai kaavoittaa kopion siirron avulla. Apukuvion avulla piirrettäessä täytyy arvioida kauluksen laskeutumisluku, joka vaikuttaa kiinnitysreunan kaarevuuteen ja samalla kauluksen ulkoreunan pituuteen. Kapeita laakakauluksia voidaan piirtää apukuvion avulla, jos pääntietä ei ole suurennettu paljoa. Parhaiten laakakaulus kaavoitetaan kopion siirron avulla, mikäli pääntietä laajennetaan paljon tai kaulus on leveä. (Arkko & Koskinen 1999, 33.)

4.2 Sovitusvaatteen ompeleminen

Sitten kun kaavat olivat valmiit, leikkaisin ja ompelin sovitusvaatteen (KUVIO 3). Valitsin sovitusta varten Lucia-neidon kokoisen opiskelijan ja tein muutokset, opettajani Anni Leponiemi auttoi minua. Tutkimme, mitkä kohteet pitäisi korjata, ja sen mukaisesti tein sovitusvaatteelle muutoksia.

KUVIO 3. Sovitusvaate valittu mallista

Sovitusvaate on prototyyppi turkista, mitkä meinasin saada valmiiksi, sen avulla voin tehdä muutokset ja katsoa, mitkä kohdat ovat heikkoja ja mitkä tarvitsee vaihtaa kokonaan. Tällä hetkellä sovitusvaate on turkin prototyyppi. Yleiset kysymykset liitetyt prototyypin ovat: "toimiiko se" ja "kuinka hyvin se täyttää asiakkaan tarpeen". (Kuopion yliopisto 2007.)

Koulutyöskentelyssä oppilaat voivat sovittaa niin sanottua sovitusvaatetta, joka on tehty tavallisimpaan kokoon (esimerkiksi M, 150 cm, valmistettu esimekiksi halvasta lakana- tai printerskankaasta). Sovitusvaate toimii mallivaatteena, jolloin oppilas osaa paremmin hahmottaa haluamansa koon sekä vaatteen mallin, tällöin opettaja myös varmistuu koon riittävydestä. (Mittojen ottaminen ja kaavat 2008.)

Jos turkki tehdään tilaustyönä, otetaan asiakkaasta ensin tarkat mitat. Näiden mukaan tehdään ensimmäinen sovitus eli kangassovitus. Tällöin ei vielä kosketa nahkaan lainkaan vaan valmistetaan kankaasta malli, joka muotoillaan tarkalleen jokaiseen asiakkaan mittojen mukaisesti. Harvan vartalo on aivan symmetrinen. Siksi symmetristen kaavojen mukaisia valmisturkkeja joudutaan usein korjaamaan heti ostettaessa (Silventoinen-Inkinen 1986, 47).

4.3 Kaavakoon valitseminen, muutokset alkuperäisiin kaavaan

Kun Lucia-neidoksi valitun Karolina Henrikssonin mitat tulivat, minun tarvitsi muokata peruskaavat hänen mittojen mukaisiksi. Koska hän oli ihan suhteellinen, minä pystyin käyttämään valmiita kaavoja, kun en pystynyt tekemään mittatilaustyötä. Minä käytin yleistä naisten vaatteiden mittataulukkoa. Siitä sain tiedot, joista päätin, että voin jatkaa työtä 38 kaavakoon kanssa. Tein vain pienet muutokset alkuperäisiin kaavoihin.

Naisten vaatteiden mittajärjestelmä on rakennettu vartalon pituuden, rinnan-, vyötärön- ja lantioympäryksen mukaisiin tunnus- ja avainmittoihin. Niistä on johdettu eri kokomerkinnot. Normaalikokona pidetään kokoa, joka sopii useimmille. Vertailemalla omia mittoja kaavalehdessä olevaan mittataulukkaan voi valita kaavakoon, joka on lähellä omaa kokoasi. (Kellokumpu-Tähkiö 2004, 32.)

Vertaa koon vaatteen perusmitan ja kaavapussin tai -arkin mittataulukkoa toisiinsa, valitse se kokonumero, mikä vastaa lähinnä omia mittojasi. Perusmitta ei saa olla kaavan mittataulukossa pienempi kuin omasi, jos oma mittasi on suurempi, valitse seuraava suurempi koko. (Mittojen ottaminen ja kaavat 2008.)

Pieniä muutoksia alkuperäisiin kaavoihin tuli hihaan, helman kellotukseen ja kaulukseen kohtaan. Tein muutokset kaavaan Lucia-neidon mittojen mukaan, muutos koski lähinnä turkin pituutta. Kaikki muut mitat olivat hyvin sopivia Lucialle, koska hän on 38 kokoinen ja vartalonsa on symmetrinen. Mittojen ottaminen ja kaavat (2008) mukaan kaavoihin voidaan tehdä pieniä muutoksia piirtämisen jälkeen ennen kuin kaavat leikataan. Housujen tai shortsien lahkeen tai hameen pituutta voidaan lyhentää tai pidentää sekä kaventaa tai leventää.

4.4 Irtokauluksen koetilkut ja kaavoitus

Turkikseen kuuluu irtokaulus, idea kaulusta tuli suunnittelun prosessin aikana. Leponiemi (2008) mukaan irtokaulus on irrallinen osa ulkotakissa, joka lämmittää kaulaa ja sitä voi käyttää myös muiden vaatteiden kanssa. Minun tehtäväni oli kaavoittaa kaulus. Se oli pitkä prosessi, johon kuului suunnittelu, kaavoitus, koetilkun ompeleminen, valmiit kaavat ja ompelemisen ohjelman kirjoittaminen. (KUVIO 4.)

KUVIO 4. Koetilkut irtokaulukselta

Sitten, kun juuri kyseinen malli oli valittu, tarvitsi minun miettiä ja pohtia, miten

minun onnistuu saada kaavat, tutkin kirjat kaavasta ja kaikki mahdolliset kartat ja tiedot, mutta en löytänyt oikeaa. Kouluun tuli silloin opettaja Ruotsista, Lena Skatz. Hän on oppinut tekemään kaavat ja kuosittelemaan niitä, hänen kurssinsa oli kestänyt muutaman päivän, hänen avullaan saan kauluksen kaavat tehdyiksi (KUVIO 5). Tein paljon erikoisia kaavoja ja koetilkkuja hänen antaessa paljon vihjeitä, mutta loppujen lopuksi KPAMK:n opettaja Anni Leponiemi antoi parhaita vihjeitä, joiden ansioista sain aikaiseksi juuri sen mallisen kauluksen, mikä oli alusta asti ollut haluttava. Kirjoitin ohjeen Friitalalle Fashion Oy:lle, miten se pitäisi ommella. Olen tyytyväinen, kun onnistuin idean saamisessa toteutettavaksi.

KUVIO 5. Irtokauluksen kaavan piirtäminen

4.5 Lähetys Friitala Fashion Oy:lle

Kun turkin ja irtokauluksen kaavat oli tehty, ja opettaja ne tarkistanut ja hyväksynyt, minun piti liimata kaavoja pahville ja leikata ne pahvista. Kaavat tarvitaan kuitenkin molemmasta puoliskosta, koska turkis- ja nahkamateriaalille laitetaan kaikki kaavat, koska se helpottaa materiaalin leikkaamista, ja tarkistetaan huonot kohdat nahassa.

Tasokuva – vaate kuvattuna tasolla, ei ihmisen päälle. Kaikki yksityiskohdat näkyvät tarkasti. (Opetushallitus 2007.) Tasokuvaan minä olin piirtänyt lammastakin takamuksen ja edustan johon oli merkattu hihan-, kauluksen-, kiinnityksen ja kaikkien saumat ja kohdat. Toisella sivulla selitin kaikki merkit symboleilla poikkileikkauskuvissa. Poikkileikkauskuvat ovat tärkein osa vaatteiden valmistuksessa. Tasokuvassa kuten poikkileikkauskuvassakin on selitetty ompelijalle, miten ommella tuote. Minun työhöni kuului piirtää niitä omasta lammasturkistani. Koska minä itse en ompele sitä, tarvitsi minun mahdollisimman hyvin selittää poikkileikkauskuvassa jokaisesta kohdasta, että Friitalalle tulee täydelliset ohjeet turkin ompelemisesta. Tämän jälkeen lähetin paketin Friitalalle.

Kaavoissa on erilaisia merkkejä ja symboleita leikkaamisen ja ompelemisen helpottamiseksi. Ne kertovat, miten kaavat asetetaan kankaalle (leikkuusuunnitelma) ja miten kappaleet yhdistetään toisiinsa. Valmiita kaavoja käyttäessä etsi merkit kaavapussista, koon lehdestä tai kirjasta. (Mittojen ottaminen ja kaavat.)

Tasokuvat ovat pelkistettyjä kaksiulotteisia piirroksia, jotka kertovat valmistetavan vaatteen rakenteesta. Tasokuvasta voidaan tutkia esimerkiksi vaatteen leikkaussaumojen määrä sekä niiden sijaintia. Sen avulla voidaan helposti hahmottaa vaatteen osat ja yksityiskohdat. Poikkileikkauskuvat (rakennekuvat) kertovat ommeltavien saumojen rakenteesta. Ne ilmoittavat esimerkiksi ommelten lajit ja sijainnin, saumavarojen suuruuden sekä sen, käytetäänkö lisätarvikkeita (vetoketju, nappeja, tukikankaita ja niin edelleen) (Ylönen & Häkkinen 2005, 42).

5 LEHDISTÖTILAISUUS JA TURKIN LUOVUTUS

Jo monta vuotta paikallinen lehti on seurannut Lucian neidon turkiksen valitsemista ja valmistusta. KPAMK:uun tuli Österbottens Tidning lehdestä lehtimies Anne-May Wisen. Hän teki haastattelun minusta ja tulevasta turkiksesta, häntä kiinnosti uuden vuoden Lucia-neidon turkin malli, minkälaiset yksityiskohdat tulevat turkkiin ja mitä erikoista on tulossa, hän otti kuvat sovitusvaatteesta ja luonnoksesta. (LIITE 2.)

8.12.2006 minä lähdin Helsinkiin luovuttamaan turkin Lucia-neidolle. Ensin minun olisi pitänyt hakea valmis turkki Friitalan Fashion Oy:n kaupasta ja sitten mennä se mukanani Folkhälsan-talolle, missä luovutus ja glögitilaisuus oli tapahtuva. Kun minä tulin paikalle, kaikki olivat jo siellä, noin 15 ihmistä, Lucia oli tosi kaunis tyttö ja tyytyväinen, kun hän näki turkin. Ensin oli puhetta kaikista asioista, esimerkiksi miksi ja miten Lucia liitty Folkhälsanille, mikä kyseinen yhdistys on, ja mitkä ovat heidän tehtävänsä tässä projektissa.

Sen jälkeen tapahtui luovutus (KUVIO 6). Kaikki pitivät turkista, ja kun Lucia puki sen päälleen ja käveli ympäri huonetta, sai hän, kuten myös minäkin, aplodit. Sain työstäni myös kiitosta ja hyviä toivomuksia tulevaisuudelle. Keskustelin Lucian kanssa ja kysyin hänen mielipidettään turkista, hän oli oikein tyytyväinen ja iloinen siitä. Lucia pyysi minun nimikirjoitukseni kortille, jossa oli kuva turkista. Friitalan uusi johtaja Christian Jakovlew sanoi minulle että työt on tehty hyvin ja hän on oikein tyytyväinen turkista. Monet naiset siellä pyysivät, voisivatko he sovittaa sitä, ja se oli kaikille hyvin sopiva. Sain paljon kysymyksiä nahanpinnan kuvasta.

KUVIO 6. Lucia-neidon turkki 2006

Suomen Lucia 2006 Karolina Henriksson kruunataan Helsingin Tuomiokirkossa 13. joulukuuta 2006 klo 17.00. Lucian kruunaa tänä vuonna professori Merete Mazzarella. Lucia-kulkue lähtee liikkeelle Tuomiokirkon portailta klo 18.00. (Lucia-marttyyri ja Lucia-neito 2006; Liite 3).

6 POHDINTA

Päätelmät on tärkeä osa korkeakoulututkinnon työtä. Se tarjoaa päätelmät tehdystä työstä. Minun työssäni on paljon eri vaiheita, jokaisesta vaiheesta olen yrittänyt löytää tarpeeksi kirjallisuutta ja saada selville teoreettisesti, missä järjestyksessä suunnittelu ja kaavojen piirtäminen tapahtuu, joita ihmiset, jotka eivät liity turkist tuotteiden soveltamisalaan, ymmärtäisivät, miten ja missä järjestyksessä suoritetaan turkinmallin suunnittelu ja sen toteuttaminen opinnäytetyön kirjoittamisen aikana. Olen myös lukenut paljon erilaista kirjallisuutta. Ne sisälsivät paljon erilaisia mielipiteitä, ideoita ja vaihtoehtoja. Monet tiedot, joita luin kirjoista, en ole tiennyt aikaisemmin. Kirjoittamisen prosessissa monet tiedot ovat ilmenneet ensimmäisen kerran, eli olen saanut uutta tietoa. Suunnitteluprosessista sain enemmän oppia, koska olen sitä mieltä, että koulussa saimme hyvin lyhyesti sitä koskevat tiedot.

Minun tehtävänäni oli selvittää tutkintoprosessini mallintaminen ja luoda tuote, jonka tarkoitus oli ehostaa tunnelmaa juhlassa. Kyseessä oli lampaannahkainen takki, joka symbolisoi legenda, joka on lisätty myös Suomen ihmisten kulttuuriin. Prosessi on perustettu nimenomaan tavoitteenaan luoda tuote, joka on myös jokapäiväisessä käytössä niin, että sitä voitaisiin näin käyttää hyödyksi omistajalle. Minun työssäni piti yhdistää juhlaikäytön sekä jokapäiväisesti käytettävän tuotteen käyttötapa. Minulla oli kunnia suunnitella ja luoda tämä takki, koska se vaikuttaa koskemattomuudellaan koko Suomeen, ja olen siis tehnyt sen osuuden Suomen valtiolle.

Tällä hetkellä, kun kaikki on valmista, luulen, että minulla on muuttunut lähtökohdat hyvin alusta hankkeeseen. Ensinnäkin, kun olin etsinyt tietoa Lucia-neidosta, minulla oli katseltavana vain suomenkielisiä sivuja Internetissä, mutta nyt olen sitä mieltä, että voisin ainakin kokeilla koota maailmanlaajuisia tarinoita Lucia-neidolta tähän työhön: kokeilla ja vertailla, mikä on yhteistä muiden maiden kanssa, ja pohjimmiltaan maa, josta itse asiassa tuli Lucia-neito. Tarkastella ja ymmärtää tarinaa niiden näkökulmasta, ja niille voidaan hakea patenttisuojaa inspiraationa. On olemassa monia legendoja, jotka koskevat Lucia-neitoa, mutta jokaisella maalla on oma kulttuurinsa.

Suunnitteluprosessissa yritin muistaa kaikkia niitä tietoja, mitkä olen saanut koulusta ja omasta kokemustani. Yritin saada suunnitteluprosessissa kokonaisuuden tiedonhankinnasta. Kaiken kaikkiaan olen tyytyväinen omaan työhöni, vaikka olisin voinut tehdä paremmin, jos olisin käyttänyt kaikkia kykyjäni.

LÄHTEET

Ammattina vaate. 2002. Porvoo: WS Bookwell Oy.

Anttila, P. 2005. Tuotesuunnittelun perusteet. Luentomuistiinpanot. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu. Turkisalan yksikkö.

Arkko, H & Koskinen, M-L. 1999. Kauluksien kaavoituksia. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Friitalan Fashion OY. Tehdasmyymälä. 2008 WWW-dokumentti. Saatavissa: http://www.friitala.fi/index.php?page_id=8 Luettu 27.3.2007

Folkhälsan. Folkhälsan lyhyesti. 2007 WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.folkhalsan.fi/default.asp?path=227;230;243;1176> Luettu 27.3.2007

Häti - Korkeila O & Kähönen H 1985. Tuotesuunnittelun perusteita. Porvoo: WSOY.

Ajastaika. Lucia-marttyyri ja Lucia-neito 2006. 2006. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://193.209.5.10/ET/goldenage.nsf/d1bb7f67067b45c9c2256e9f004270dd/1b47eb3b87b3f29dc22572390045e9dd?OpenDocument> Luettu 11.9.2008

Kellokumpu-Tähkiö, R 2004. Ompele omat vaatteesi. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino. Oy.

KPAMK Pietarsaaren turkisoppilaitos. 1997. Turkisalan historia. Pietarsaari: Pietarsaaren turkisoppilaitos.

Kuopion Yliopisto ja Savonia-ammattikorkeakoulu. Prototyypit. 2007 WWW-dokumentti. Saatavissa: http://www.uku.fi/avoin/tuta/j2_11prototyypit.htm Luettu 20.9.2008

Kuopion Yliopisto ja Savonia-ammattikorkeakoulu. Luonnostelu. 2007. WWW-dokumentti. Saatavissa: http://www.uku.fi/avoin/tuta/j2_6luonnostelu.htm Luettu 20.9.2008

Leponiemi, A. 2008. Opettaja, irtokaulus, 2.10. Pietarsaaren turkisoppilaitos. Pietarsaari.

Lahti, S 1988. Uusi zoo 3. Porvoo: WSOY

Lucia-neito. Millaiset on Lucia-neidon perinteet? 2008 WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.kookas.fi/articles/read/6218> Luettu 25.3.2007

Turku Suomen Joulukaupunki. Ensimmäinen Lucia-äänestys. 2008 WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.turku.fi/Public/default.aspx?nodeid=12381&culture=fi-FI&contentlan=1> Luettu 10.8.2008

Lucia – valon valtiatar. Lucia Suomessa. 2005 WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.terveyskirjasto.fi/terveysportti/Dlehti2.tunnista?a=Y&t=H&fname=duo95362.htm> Luettu 10.8.2008

Mittojen ottaminen ja kaavat. Kaavat. 2008. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://joyx.joensuu.fi/~pollanen/kaavat.htm> Luettu 19.9.2008

Nahka opas. kolmas painos.1994. Helsinki: Tuotepaino Oy

Opetushallitus 2007. Jakun valmistaminen. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.edu.fi/oppimateriaalit/jakku/> Luettu 30.10.08

Pusa, U 1989. Väri- Muoto- Tila. Espoo: Otapaino

Pylkkänen, Riitta.1982. Säätyläisnaisten pukeutuminen Suomessa 1700-luvulla. Vammala: Vammalan kirjapaino Oy.

Seeling, C 2001. Muoti suunnittelijoiden vuosisata 1900 - 1999. Italia: Grafedit, Azzano.

Silventoinen-Inkinen.1986. Pieni turkisopas. Toimiksessa Hart, M-L. Porvoo: WSOY.

Sorvari & Niemi & Vänskä. 2002. Suorat, kiharat, leikatut turkikset. Vammala: Vammalan Kirjanpaino Oy.

Turkikset tutuksi. 2000. Vaasa: Kirjapaino Stencca.

Ylönen, H & Häkkinen, R. 2005. Vaatetusalan ammattitekniikan käsikirja. Keuruu: Otavan Kirjanpaino Oy.

Lucia tilaisuus on juhlava.

Materiaali: Valkoinen lammasturkis.

Käytännöllisyys ja pituus: Lämmin, kokopitkä tai pohjepituus.

Piirrä 10 kpl luonnoksia, selkeitä kuvia, 1kpl /sivu.

Mukana voi olla selventävää tekstiä.

v.43 27.10 Saamme Lucia-kandidaattien pituuden ja koon.

v.44 2.11 Luonnosten pitää olla valmiit.

Lähetämme luonnokset tilaajalle, he valitsevat mallin.

v.45 9.11 Kuosittelu peruskaavasta (sovitusvaate, sovitus, sovitusmuutokset, valmis kaava, kokeilut ja ohjeistus).

v. 46 Deadline !!!

v.47 pe 24.11 Folkhälsan ilmoittaa tulevan Suomen Lucian 2006 nimen (kaavan viimeistely ja pahvikaavojen valmistus)

v. 48. ma 27.11 pahvikaavat ja ohjeistus lähetettävä Friitalaan!!!

v. 49 Turkin on oltava valmis!

Huom! Tämä on sinun opinnäytetyösi

- piirrä 1:4 kaavat ja kuosittelu 1:4 koossa
- ota valokuvia prosessista
- dokumentoi kaikki

Saat mennä Helsinkiin luovuttamaan turkin Lucialle

v. 49 la 10.12 Turkki näytetään ensimmäisen kerran Lucia markkinoilla Helsingissä

v.50 ke 13.12 on Lucia päivä, silloin hän esiintyy Helsingin Tuomiokirkossa

Turkismallitilkkuja on saatavana koulusta, (tilaaja on valinnut materiaalin).

FOTO: ANNE-MAY WISEN

DESIGNAR PÄLSEN. Elena Nyapshuyeva har skapat årets luciapäls.

Skimrande päls för Lucia

Designen och idén till årets luciapäls, som skall bäras av Finlands lucia Karolina Henriksson, kommer som vanligt från pälsutbildningen i Jakobstad.

I år är det Elena Nyapshuyeva som har designat pälsen, själva tillverkningen sker på Friitala. Inledningsvis fanns cirka tio olika skisser att välja bland. Tillsammans med representanter för Folkhälsan och pälsutbildningens lärare jobbade hon fram en slutlig modell där detaljer från flera olika skisser ingår.

Pälsen som Elena designat åt årets lucia görs i mjukt lammskinn. Själva kappan har ladersidan utåt. Lädret har en tryckt dekoration i guld på naturvit botten. För att guldet inte skall bli för dominerande har pälsen en dold knäppning med en kant av fårskinn. Den löstagbara ståkragen görs i en veckad modell av vitt fårskinn. Ärmarna har skinnbräm och till helheten hör även en muff i samma vita skinn.

Elena säger att det var lite svårt att planera pälsen eftersom arbetet påbörjades innan lucian var vald. Dessutom är det alltid lite omständigt att få de exakta måtten på lucian i tid för mönsterkonstruktionen.

Elena Nyapshuyeva studerar tredje året vid Mellersta Österbot-

SKISS: ELENA NYAPSHUYEVA

SKISS. Ungefär så här skall lucias päls se ut.

kunna vara med i Helsingfors.

Elena Nyapshuyeva är mycket nöjd med att hon valde att komma till Jakobstad för att lära sig mera

 folkhälsan

fh

tidningen Folkhälsan 6|06

LUCIA KOM | DANSÄ HELA LIVET | MANSGRUPPER - FÖR ALLA SLAGS MÄN